

Dr Jason Grima B.A. LL.D.
Surgent (1454), Uffiċju Legali

Komplċita' - Concursus Delinquentium (1)

Fil-liġi Maltija hemm ċerti offiċi kriminali li ma jistgħux jiġu miksurra jekk ma jkunx hemm il-konkorrenza jew il-partecipazzjoni ta' tnejn jew aktar minn nies. Eżempju ċar ta' dan huma ċertu offiċi li nsibu fil-Kodiċi Kriminali bħal konfossa u l-bigamija. F'dawn ir-reati bilfors irid ikun hemm żewġ persuni. Pero' apparti minn dawn l-offiċi kriminali, hemm ukoll istanzi fejn offiċa li tista' tiġi kkommissa minn persuna waħda tkun il-prodott ta' attivita' kollettiva' ta' tnejn jew aktar persuni - concursus delinquentium. Dan li ġej huwa sintezi ta' spjega qasira u żgur mhux konkluziva, iżda kemmxejn sempliċi, tal-komplċita' f'reati kriminali taħt il-liġi Maltija.

Minhabba diffikulta' ta' spazju din is-sentezi se tkun maqsuma f'żewġ partijiet. L-ewwel parti se tagħti spjegazzjoni teoretika tal-komplċita' u t-tieni parti li se tidher fil-harġa li jmiss se tittratta ċ-ċirkustanzi kkontemplati speċifikament fil-Kodiċi Kriminali ta' Malta.

L-EWWEĠ PARTI

Min u l-komplċi? Differenti minn kodiċi kriminali ta' pajjiżi oħra, il-Kodiċi Kriminali Malti jirrikonoxxi żewġ modi kif persuna tista' tieħu sehem f'offiċa. Fi kliem ieħor il-Kodiċi Malti jgħarraf lill-awtur u l-komplċi bħala figuri li jistgħu ikunu kriminalment responsabbli.

Il-prinċipju ġenerali huwa li l-persuna li direttament u immedjatement tikkawża l-actus reus ta' l-offiċa tkun l-awtur. Tista' tgħid li kwazi dejjem din il-persuna tkun dik li personalment tikkommetti l-att projbit mill-liġi. Jista' jagħti l-każ pero', illi l-actus reus jiġi kkommiss minn persuna oħra li

tkun innocenti skond l-artiklu 47 tal-Kodiċi Kriminali. Fil-qasir dan l-artikolu jgħid illi jekk reat jiġi kkommiss minn persuna li ma tkunx kriminalment responsabbli jew inkella minn persuna li fuqha tkun ġiet użata forza barranija li ma setgħatx tirreżisti għalija, f'dawn iċ-ċirkustanzi ma hemmx komplċita'. Biex niftehmu aħjar, nista nagħtikom żewġ eżempji.

Ejja nagħtu l-każ illi missier iqab-bad lill-ibnu ta' hames snin biex jifta' ġebba biex ifarrak hġieġa ta' karrozza jew inkella tabib permezz ta' pistola jhedded nurse biex tikkommetti abort. F'dawn il-każijiet m'hemmx kwistjoni ta' komplċita' iżda kemm il-missier kif ukoll it-tabib ikunu haġja bħala l-uniċi awturi.

Jista' ukoll ikun hemm iktar minn persuna waħda li tieħu sehem direttament fil-kommissjoni ta' actus reus. F'dawn il-każijiet ikollna iktar minn awtur wieħed u f'dawn iċ-ċirkustanzi nirreferu għalihom bħala ko-awturi. Bħala eżempju nista' naċċena għal każ meta persuna tiġi msawta minn tlieta minn nies kontemporanjament.

Nies oħra li b'xi mod ieħor ikunu involuti fil-kommissjoni ta' reat mingħajr ma' direttament jieħdu parti fl-eżekuzzjoni immedjata tar-reat ikunu responsabbli bħala komplċi.

Meta nitkellmu fuq il-komplċi rridu nżommu f'moħħna l-elementi bażiċi ta' kull htija kriminali. L-ewwelnett biex nitkellmu fuq komplċita', il-komplċi jrid ikun konsapevoli ta' x'qiegħed jagħmel. Irid ukoll ikun liberu f'dak li jkunu qiegħed jagħmel. Għalhekk dak li jkun qiegħed jagħmel irid ikun

qiegħed jagħmlu minn jheddu. Barra minn hekk irid ikun hemm ukoll element ieħor preżenti, dak li bil-lingwa Ngliza nirreferu għalih bħala il-'common design'. Biex ikun hemm komplċita' irid jiġi ppruvat illi l-awtur kif ukoll il-komplċi kienu qiegħdin jaġixxu flimkien u in komun għall-eżekuzzjoni ta' skop kriminali wieħed. It-tnejn irid ikollom l-istess hsieb li jikkommettu l-istess reat u jagħmlu xi haġa biex dan l-istess reat jiġi effettwat. L-awtur u l-komplċi jrid ikollhom intendiment wieħed fir-rigward ir-reat kontemplat. Huwa dan l-element partikolari li jagħmel il-prosekuzzjoni ta' persuni nvoluti f'kriminalita' organizzata diffiċili u għal din ir-raġuni fis-sena 2002 ġie introdott l-artiklu 83A fil-Kodiċi Kriminali hekk riferut bħala 'Promozzjoni etċ ta' għaqda ta' żewġ persuni jew aktar bil-hsieb li jagħmlu reat kriminali'.

Fid-dawl ta' dan, il-komplċi huwa dik il-persuna li konxjament u bi ftehim ma' l-awtur tkun iffaċilitat b'xi mod il-kommissjoni tar-reat mingħajr ma' tkun haġet sehem f'att innifsu li jikkostitwixxi l-actus reus tar-reat.

Irridu niftakru wkoll illi l-intenzjoni kriminali biss mingħajr l-ebda involviment fil-kompletazzjoni ta' l-offiċa m'hiex bizzjejjed biex nargumentaw li persuna hija komplċi. Fil-fatt irid ikun hemm xi att estern li jkun iffaċilita' il-kommissjoni tar-reat. Bħala eżempji nista' nsemmi l-provediment ta' xi għodda li tagħti kuraġġ jew tagħti xi tip ta' assistenza. Għal din ir-raġuni qatt ma jista' ikollna dik li fil-kamp legali nsejħula bħala 'komplċita' negattiva'. Qatt ma jista' ikollna komplċi minhabba li persuna tkun semplċiment u materjalment

preżenti għall-kommissjoni tar-reat u ma għamlet xejn biex timpedih. Irid jiġi pruvat li l-preżenza tal-kompliċi kienet akkumpanjata minn attijiet li rrendew possibbli l-eżekuzzjoni tar-reat.

Mill-banda l-oħra l-kunċett ta' kompliċita' negattiva ma nistgħux inħaltuh ma' meta persuna konxjament tonqos milli tagħmel xi haġa bi ftehim ma' l-awtur biex tiffacilita' il-kommissjoni tar-reat. Dawk l-ommissjonijiet li persuna tagħmel biex tikrea stat ta' fatt li jiffavorixxu l-awtur fil-kommissjoni tar-reat jew inkella jiffacilitaw il-ħajja ta' l-awtur iġorru wkoll ir-responabbilita' kriminali tagħhom. Per eżempju huwa kompliċi dak li jkun jaħdem ȝo stabbiliment kummerċjali u jhalli l-bieb ta' barra miftuħ biex sħabu jkunu

jistgħu jidhlu jisirqu.

Li wiehed jinstab hati ta' kompliċi-ta' għax għamel xi haġa wara l-kommissjoni tar-reat hija wkoll xi haġa li ma tistax tiġi aċċettata. Dak kollu li jsir wara r-reat ma jistax jagħti lok għal kompliċita'. Jekk persuna taħbi fugask mill-ħabs m'hiex kompliċi fl-att tal-ħarba. Mill-banda l-oħra, pero', dan l-att jista' jikkostitwixxi reat sui generis.

Kompliċita' f'offiża wkoll ma tistax tiġi punibbli jekk l-offiża ma tiġix kompletata. Biex tinstab xi htija kriminali irid minn ta' l-inqas ikun hemm każ ta' attentat. Jekk ikun hemm biss il-ħsieb u atti preparatorji iżda ma jkunx hemm il-bidu ta' l-eżekuzzjoni tad-delitt ma jis-

tax ikollok kompliċi. Fil-fatt, jekk l-atti magħmula mill-kompliċi ma jkunux punibbli fihom infushom, ma nistax niehu passi kriminali kontrih għas-sempliċi raġuni li l-ebda delitt jew attentat ma sehħ.

Liema huwa dawk l-atti li l-liġi tagħna tħoss li huma punibbli u tqis il-persuna li tagħmilhom bħala kompliċi? Dawn l-atti nsibuhom fl-artiklu 42 tal-Kodiċi Kriminali, Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta. Taħt dan l-artiklu nsibu istanzi fejn persuna titqies kompliċi minħabba li tkun moralment ipparteċipat fil-kommissjoni tar-reat. Insibu wkoll istanzi oħra fejn il-parteċipazzjoni fiżika ta' persuna fil-kommissjoni tar-reat li tirrendi persuna kompliċi fl-istess reat. Dawn nispegawhom fil-ħarġa li jmiss.

UBS (Lux) Key Selection SICAV Global Allocation (GBP) B

9.01%*

- Do you want to invest in a mixed global portfolio consisting of equities and bonds?
- Do you wish to benefit conveniently via a single transaction from the proven asset allocation expertise of experienced investment professionals?

*For the period 31st August 2006 - 31st August 2007

GLOBAL DIVERSIFICATION • FLEXIBLE ASSET ALLOCATION • PROVEN EXPERTISE

Freedom Square, Valletta
TELEPHONE: 2122 6190
FREEPHONE: 800 73339
EMAIL: info@crystal.com.mt
WEBSITE: www.crystal.com.mt

CRYSTAL
Finance Investments
Representative for UBS Investment Funds in Malta

This advert is published by Crystal Finance Investments Ltd. UBS (Lux) Key Selection Sicav Global Allocation (GBP) B is regulated by the CSSF in Luxembourg. The funds are marketed in Malta in terms of the EU Directives. Past performance is no guarantee for future trends and the value of investments may go down as well as up. Investors should not invest in a fund before reading the prospectus as well as the annual and semi-annual reports. Units of the fund are not available for sale to US persons and/or in the USA. Taxes are not taken into account. Currency fluctuations may have an effect on the value of your investments and on any income (where applicable) derived therefrom. Crystal Finance Investments Ltd. is licensed to conduct Investment Services business by the Malta Financial Services Authority.